

posluževal samoizobraževalnih krožkov; zbiral naj bi podatke o napredku ter o vzrokih, ki ovirajo v njegovem okraju realiziranje idej delovne šole. O vsem naj bi poročal centrali. Idejna centrala naj bi bila v Mariboru, združena z ljubljanskim odsekom. — Zastopnika poverjenstva UJU tov. Pahor in Hreščak pojasnita stališče organizacije napram pedagoški centrali: v idejnem oziru bodi Pedagoška centrala popolnoma avtonomna, tehnično izvedbo dela pa prevzame organizacija. Kajti le smotreno organizirano skupno delo bo imelo uspeh spričo velike naloge Pedagoške centrale. Zato se naj Pedagoška centrala poslužuje v svrhu propagande svojih idej samoizobraževalnih krožkov, ki že obstojajo in ki so se osnovali z namenom, da se izmenjavajo in propagirajo ideje, ki se tičejo reforme šolstva, izobrazbe učiteljstva ter vobče vseh aktualnih vprašanj za učitelja, kjer je torej najprimernejše torišče za razširjanje izsledkov o delovni šoli. Če je začela večina samoizobraževalnih krožkov s sociologijo, se je to zgodilo iz nujne potrebe, da spozna učitelj socialne probleme kot podlago za udejstvovanje v smislu delovne šole. Poleg krožkov ima Pedagoška centrala na razpolago tudi organizacijski tisk. Prevzame naj tudi Šolsko Matico, ki naj kot pododsek Pedagoške centrale izdaja vsa važna pedagoška dela. — S temi izvajanjmi se navzoči povečini v bistvu strinjajo.

Razpravljalo se je o možnosti fuzije Šolske Matice s Pedagoško centralo in je podal tov. Hren nekaj nasvetov; ne vidi v združitvi ničesar nemogočega. Nasprotno, ker zasledujeta Pedagoška centrala in Šolska Ma-

tica iste cilje, je samo v interesu stvari, da se združita, saj danes Šolska Matica itak ne odgovarja prvotnemu namenu. Treba se je zediniti le z ozirom na tehnično organizacijo obeh institucij, ki bi event. lahko nosili skupno ime Pedagoška Matica. Člani bi bili lahko vsi, tudi nečlani stanovske organizacije. Idejno bi bila avtonomna, tehnično stran pa prevzame UJU.

Nadaljnji razgovor se je nanašal zlasti na podrobno delo in so posegli v debato zlasti tov. Bregant, Junančič, Žgeč, Tomažič, Kode, Osterc, Doberšek, Vranc, Dolgan in drugi. Priporočale so se hospitacije pri onih tovariših, ki so svoje delo v šoli že usmerili v smislu novih idej. Propaganda naj se vrši tudi osebno med posamezniki. V svrhu spoznavanja otrokovega miljeja naj se uvedejo po šolah posebne popisne pole, in sicer dve vrsti: ena za otroka, ki vsebuje popis njegovega razvoja ter miljeja o predšolski dobi psihični ustroj otroka itd.; druga vrsta popisnice naj opiše socialne razmere dotičnega kraja. Omenjenih dveh vrst popisnic se je uspešno posluževal tov. Doberšek in jih namerava po njegovem vzorcu izdati tudi Pedagoška centrala. — Dalje se je govorilo tudi o testih, za katere naj Pedagoška centrala pripravljaja snov. — Tov. Dolgan je predlagal uvedbo »Šolskega lista«, ker sedanje članke niso primerne. — Tov. Bregant je priporočil zlasti organizacijo enorazredne delovne šole. — Iz vseh naštetih vprašanj se je videlo, kako obsežen delokrog si je zasnovala Pedagoška centrala ter bo treba združiti vse sile, da bo dosegla stavljenе si cilje.

HUDALES OSKAR:

Vprašanje učiteljske omladine.

(Konec.)

Mladinski pokret je danes potreben bolj ko kdaj prej. Ta mladinski pokret mora obstajati in združiti vse mlade sile našega stanu, ki jim je do resnega ustvarjanja in do novih poti po smernicah modernega življenja. V drugih državah se učiteljska omladina te važnosti zaveda v polni meri.

V Franciji n. pr. združuje mladoučiteljska organizacija vse učiteljske revolucije. Organizirani se bore za zahteve časa, razmer in stanu.

Nastane sedaj še vprašanje: Ali je med slovenskim učiteljstvom potreben tak mladinski pokret? Je! Vse naše javno življenje naravnost zahteva svežega, smotrenega dela. Za ta boj je v prvi vrsti poklicano mlado učiteljstvo. Ne samo mlado po letih, temveč mlado po nazorih. Naravnost nujno potrebna nam je taka mladoučiteljska struja.

V njej se morajo združiti vsi mladi ljudje. Njene parole pa morajo biti:

1. Študiranje socialnega položaja našega naroda.
2. Socialno delo med narodom!
3. Svoboda narodne šole.
4. Izboljšanje materialnega položaja, posebno mlajšega učiteljstva.

To so štiri točke, ki predstavljajo ogrožje vsega dela. Treba bo sicer še mnogo žrtve, a na to bi moralo mlado učiteljstvo biti pripravljeno. Ali so morda razne žrtve ono, kar ovira pri nas mladoučiteljsko gibanje?

Ne trdim, da je vse mlado učiteljstvo sterilno, ali sadove njihovega dela žanjejo drugi, mesto da bi jih narod in sami. Nekaj

jih je zopet, ki delajo v smislu novih idej. Te bi bilo treba združiti in k njihovemu delu pritegniti vse, ki lahko delajo. A ne samo mlado učiteljstvo, temveč v prvi vrsti tudi naš naraščaj! To pa iz tega razloga, da ga vsaj teoretično seznanimo s temi vprašanji. Tako bi mu prištedili marsikatero razočaranje. Obenem usmerimo njega sile in pravo smer, da se zunaj v življenju ne bodo cepile in izrabljale v korist raznim strankarskim pustolovcem. Mladino proč od strankarskega boja!

Za dosego teh ciljev je v prvi vrsti treba dvoje:

1. Osnovati v okrilju UJU pov. Ljubljana slovensko mladoučiteljsko strujo, ki si mora na vsak način usvojiti kot smoter svojega dela one štiri, že prej omenjene točke.
2. Učiteljstvu naraščaju je posvetiti več pažnje. Pooblastiti je par tovarišev in tovarišic, da med naraščajem in UJU vzdržujejo tesen stik. Ti posredovalci ne smejo biti strankarski eksponenti in morajo svoje izvenšolsko delo posvetiti le naraščaju. Naraščaj sam naj skušajo usmeriti v pravcu dela, ki ga bo izvajala mladoučiteljska struja. Treba je takoj stopiti v stik z merodajnimi faktorji in se z njimi sporazumeti glede organizacijskega dela med naraščajem.

Le na tak način nam bo mogoče vse mlado učiteljstvo zainteresirati za uspešno delo med ljudstvom. Proč s frazami in sentimentalnostjo! Proste roke mladini! Dajmo ji dela in svobode! Proč z demagogi in strankarji! Mladina naj gleda z lastnimi očmi in misli z lastnimi možgani!

Naša omladina.

—o Prejeli smo:

P. n. uredništvo

»Učiteljskega Tovariša«

Prosim, priobčite ta naš priloženi »odgovore«, ki ga g. Pahor zahteva, v prihodnji številki »Učit. Tovariša«, da si s tem očistimo pred javnostjo svoje roke.

To uredništvu v vednost in prošnjo!
Pozdrav!

Maribor, 11. III. 1928.

Za mariborske četrtoletničarje

Jože Kocbek,

drž. moš. učiteljske, Maribor.

ODGOVOR MARIBORSKIH ČETRTOLETNICARJEV GOSPODU J. P.

Čudno se nam zdi, da se g. P(ahor) kot predavatelj pritožuje nad svojim neuspelimi predavanjem. Ni namreč pri nas navada, da bi si predavatelj iskal zadoščenja in nam na izzivalen način vsiljeval svoje življenske izkušnje, ki jih je doživel v teku par let.

Nismo prepričani, da nam ni treba ničesar več; a presedaj nam že vsa priučena predavanja in mislimo, da nismo ničesar zamudili, ko nismo poslušali tega »izredno potrebnega predavanja«, ko je g. P(ahor) govoril o brodolomih in razočaranjih, ki nas čakajo.

Vendar pa se Vam, g. P(ahor), zahvaljujemo za to pismo, saj ste nam povedali v njem menda celo svoje predavanje.

Obenem pa se priporočamo še za druga slična pisma. Zadovoljni pa smo tudi s podlistki v »Učit. Tov.«, kakor n. pr. Jos. Dolganov »Učni načrt kmetijske delovne šole«. S tem boste sigurno dvignili naš nizek duševni nivo!

Mariborski četrtoletničarji.

P. N. GOSPODJE ČETRTOLETNIKI,
Maribor.

Priznati Vam motam, gospodje, da ste me presenetili s svojim odgovorom. Nisem mislil, da se boste tako odrezali. Zato prosim, da mi oprostite, če sem Vam hotel predavati. Bil sem tako naiven, da sem menil, da ste celo potrebni. Vaš odgovor me je poučil, kako sem se motil. Mea culpa!

Samo eno besedo še! Če prav premislite, gospodje, ali se Vam ne zdi, da ste vendar nekoliko nasedli? S tem namreč, da »odgovarjate na ona vprašanja, ki sem Vam jih stavil v »Učiteljskem Tovarišu«. Pravite, da si hočete pred javnostjo očistiti roke. Mislim, da ste si jih očistili na način, da bi si jih res ne mogli bolje.

Pozdravljeni!

Vaš

J. Pahor.

Pripomba uredništva: Pismo četrtoletnikov iz Maribora ima dve netočnosti, da se vsebine — ki je naravnost klasična — niti ne dotikamo. Prvič: v pismu se potajuje, da ni bilo niti enega učiteljskega predavanja, ki se ni moglo vršiti, ker je bilo namenjeno le četrtoletnikom, in drugič: tovariš Pahor ni šel v Maribor po svojem osebnem nagibu, ampak kot odposlanec poverjenstva UJU, torej v imenu organizacije slovenskega učiteljstva.

Učiteljskičniki, ki bodo jutri povečini stopili v naš poklic, se torej niso odzvali povabilu Poverjenstva. Povabilo bo briskirali kot tako, saj je bilo napovedano, da se predava »O slovenskem učiteljstvu in njegovi organizaciji«.

Postopanje gospodov četrtoletnikov dokazuje nezrelost in neresnost, ki jo mora poverjenstvo UJU le obžalovati radi učiteljskega stanu in radi šole, ki bo prišla v roke takemu naraščaju. Pismo, ki so ga poslali kot svoj odgovor, je dokument zase. S tako mladino je usoda učiteljstva zapečatenata, ako ne bo organizacija napela vseh sil proti preteči ignoranci in nesposobnosti, (da se ne izrazimo, kakor bi bilo najprimernejše).

Četrtoletniki v Mariboru pa — ako so res edini v tem slučaju — naj vedo, da ne bodo mogli mimo organizacije slovenskega učiteljstva, ki hoče in mora varovati stanovski ugled in slovensko šolo.

—o U. M. U. (Udruženje mariborskih učiteljskičnic) je priredilo v nedeljo 4. t. m. predavanje za svoje članice. Predaval je tov. Pahor o individualistični vzgoji ter je pri tem gojenke v imenu poverjenstva UJU še posebej opozarjal na naloge, ki jih čakajo med dekletki, ko pridejo enkrat med ljudstvo. Učiteljskičnic je bilo pri predavanju nad 40. Namesto predsednice udruženja je vodila sestanek njena namestnica. Bil je to osmi redni sestanek članic U. M. U., organizacije, ki se sama vodi in ki agilno deluje. Poverjenstvo UJU se g. ravnatelju učiteljskega najljepše zahvaljuje za podporo, ki jo je ob tej priliki nudilo učiteljski organizaciji, kakor se zahvaljuje tudi za trud, ki ga ima s prizadevanjem, da se gojenke čim bolj usposobijo za svoj poklic.

Železnato vino

lekarnarja dr. G. Piccoli-ja v Ljubljani krepča oslabele, malokrvne, odrasle in otroke. — Naročila točno po povzetju.

Splošne vesti.

»PEŠČENA TLA OSNOVNE ŠOLE«.

Pov. UJU je poslalo z ozirom na zadevne članke »Jutru« sledeči dopis:

Osnovna šola in uspehi v srednji šoli.

V 57. šte. »Jutra« z dne 7. marca t. l. je bil objavljen članek: »Porazna kvalifikacija v ljubljanskih srednjih šolah«, v katerem beremo nastopno:

»Drug nad vse tehtni vzrok neuspeha pa je ta, da zidajo srednje šole na peščeni podlagi osnovne šole. Podlaga za uspešni študij na srednjih šolah je dobro znanje materinščine, gladko čitanje, dobro računanje in spretnost v pisanju. Tega pa učenci na današnji osnovni šoli ne dobe. Zato je uspeh na srednji šoli nemogoč.«

Ne smatramo za resno stališča onih gospodov, ki nastopajo kot sodniki nad osnovno šolo, v obrambo katere ugotavljam nastopno:

1. Osnovna šola je vzgojevalnica in učilnica najširših plasti naroda in ne pripravljena za srednje šole, zato ne more in ne sme 10% na ljubo forsirati snov, ki za 90% nima poznejše nobene praktične vrednosti.

2. Učiteljstvu osnovnih šol se je odvzela pravica presoje glede učenčeve sposobnosti za nadaljnji študij na srednjih šolah, zato odklanja tudi vsako odgovornost glede neuspehov v srednji šoli.

3. Poročilo ugotavlja, da je padlo v največ razredih 50—60% dijakov, v enem, in sicer V. a realke celo 80%. Vprašamo, če temelji ta visoki % V. a razreda in drugih višjih razredov tudi na »peščeni podlagi osnovne šole«, ki so bili najmanj pet in že več let v vzgojnih »rokah srednje šole? Ali je neuspehov v predmetih, ki se sploh ne poučujejo v osnovni šoli, tudi kriva osnovna šola?

4. Glede materialnega stanja bi imeli največ pravice pritoževati se osnovnošolski učitelji, ki so najnižje uvrščeni, so brez vsakega honorarja za nadure, ki so se po prevratu razpasle kot posebna bolezen in brez dohodkov od izpitnih taks in vendar lahko rečemo, da vršijo poleg svojih službenih, še obile druge idealne naloge.

5. Vzroki neuspehov v srednji šoli so vse globlji in bi bilo v to svrhu proučiti ves ustroj našega šolstva, srednje šole v upravnem, učnem in vzgojnem oziru ter socialne vplive in razmere, pod katerimi živi naše dijaštvo. Ne s preveljevanjem odgovornosti na druge, ampak z vzajemnim in iskreno tovariškim delom, medsebojno podporo in v najožjem stiku z roditelji smemo upati na boljše uspehe.

Poverjenstvo UJU — Ljubljana.

— »Peščena podlaga osnovne šole«. (Dopis.) 1. V srednje šole se sprejemajo po novem učenci, ki so dovršili 4. razred osnovne šole; dočim so preje po učiteljih selekcionirane šole potom prestalega izpita sprejeli. 2. Krivdo za vsak event. neuspeh iščejo nadzorniki na učitelju ali ima slabo metodo, premalo individualizira, ni posebnost itd., srednješolski učitelj ni nobena taka izjema, da bi ne imel sličnih napak od katerih je odvisen napredek. 3. Če se lahko vali krivdo radi neuspeha na slabo gnotno stanje, stanovnjako krizo, nervoznost, če to torej velja kot opravičilo srednješolskemu učitelju — velja v kvadrirani meri to tudi za nas osnovnošolske učitelje. 4. Podcenjevanje meščanskih učiteljev in atake na osnovnošolske učitelje so tendenciozne — skoraj bi uganili kateri smoter zasledujejo. 5. Pavšalne obdolitve, zavestno preziranje dejstev, ki bi naj formalno tvorili razliko med prejšnjim in sedanjim srednješolskem nam okrnejo ugled, ki smo si ga v teku let med ljudmi pridobili. To ni tovariško. 6. Lahko je v šoli delati s talenti in pripravljajimi učenci, umetnost pa je iz slabega učenca napraviti dobrega, ali to zadnje je edino merilo za kvaliteto učitelja, respektive profesorja. — A. J. v K.

— Neuspehe naših srednjih šol pripisujejo dnevniki predvsem vsakdanjim potovanjem dijaštva, ki iz oddaljenih okolišev obiškujejo mestne šole. Pripoznamo, da se mladina na železniških voznjakh duševno in telesno muči, moralno veliko ne pridobiva, radi neradne prehrane hira, v šoli zaostaja. Žal, da je med starši največ našega podeželskega učiteljstva, ki z radostnimi občutki pričakuje, da se v najkrajšem času Učiteljski

konvikt preosnuje v zadrugo, katera si takoj zgradi primerno poslopje, da reši učiteljske obitelji morebiti skrb, njeno deco opasnega hiranja. Konviktovi deleži bodo znašali 100 Din, vplačuje se jih lahko takoj. Kdor hitro da...

— UJU pri prosvetnem ministru Grolu.

Izvršni odbor UJU je bil dne 5. marca sprejet od prosvetnega ministra g. Grola. Predsednik UJU tov. Petrovič je razložil g. ministru težnje UJU in povdarjal predvsem potrebo sprejetja šolskega zakona, zidanja novih šol in vzdrževanje nadaljevalnega šolstva. Glede disciplinskega postopanja proti učiteljem je zastopal stališče, naj se isto uredi po uradniškem zakonu, razpis službenih mest naj bi se uvedel povsod, šolske nadzornike naj imenuje prosvetni svet, obenem pa je predsednik UJU povdarjal stališče proti nakani, ki je bila storjena z znanim predlogom za revizijo uradniškega zakona, s katerim se je hotelo odvzeti učiteljstvu možnost napredovanja v I. grupo II. kategorije. Končno je povdaril tudi potrebo denarne pomoči Jugoslov. dačkemu domu in iznesel še nekaj drugih aktualnih zadev. — Gospod prosvetni minister je rekel, da zakon o osnovnih šolah že proučava in je posebno povdaril, da je potreba po tem zakonu res velika. Ravno tako se je strinjal s predlogom glede disciplinskega postopka in razpisa stalnih mest, povdarjal je potrebo otvoritve šol v krajih, kjer jih ni, in pa stalnost nadzornikov, ki še vedno niso cenjeni kot strokovnjaki, temveč kot politiki. Končno je obljubil tudi pomoč podjetjem, ki so potrebna, seveda v toliko, v kolikor to dopušča proračun.

— Zopet ekspresna predelava zakona o osnovnih šolah. V ministru prosvete je sestavljena zopet nova komisija za pregled zakona o osnovnih šolah. Ta komisija ima nalogo izdelati poslednjo stilizacijo predno bo zakon predložen narodni skupščini. Komisija se je sestala 10. t. m. in je v enem popoldnevu obdelala 100 členov — in jih odobrila brez vsakih izjememb. Sodbo o takem delu naj si ustvari učiteljstvo samo, če upošteva, da so v teh 100 členih poglavja: Šolska obveznost in učna doba, otvarjanje in vzdrževanje šol, pouk, učenci itd. Upravičeno bo učiteljstvo prepuščalo posledice za delo po takem zakonu — merodajnim faktorjem.

— Uvedba kmetijstva v osnovne šole?

Minister za kmetijstvo je v svojem ekspoziciji v Narodni skupščini izvajal sledeče: »Za intenzivno in umno obdelovanje zemlje je potrebna še cela vrsta drugih ukrepov. Predvsem moramo skrbeti za napredek kmetijskega pouka. V naši državi imamo 22 nižjih in 3 srednje kmetijske šole. Rezultati teh šol niso zadovoljivi. Posebno radi tega ne, ker je učencev komaj 600 do 700. Pri nas imamo okrog dva milijona velikih, malih in srednjih posestnikov. Idealno bi bilo, če bi bil na vsakem posestvu po en umen kmetovalec. Iz teh šol pa ne moremo dobiti toliko umnih kmetovalcev. Radi tega moramo najti drug način za pospeševanje kmetijskega pouka, in sicer naj bi se kmetijski pouk uvedel v ljudsko šolo. (Ploskanje.) Baš sedaj stojimo pred tem, da stopi na svetlo zakon o ljudskih šolah. Prizadevati se moramo, da se uvede obvezne pouk o kmetijstvu na ljudskih šolah. Tudi učiteljska se morajo v tem zmislu urediti. Nadalje je minister govoril o ukrepih, ki jih namerava vlada podvzeti za napredek kmetijstva.« — K tem izvajanjem g. ministra moramo pripomniti samo toliko, da bi bilo popolnoma zgrešeno, ako se misli reformirati osnovno šolo v kmetijskem smislu z uvedbo kmetijstva kot predmet, kar bi bilo enako zgrešeno, kakor se je menilo, da se je z uvedbo rokotovnega pouka kot predmet, reformiralo šolo v delovno šolo. Upravičeno se bojimo, da nas novi zakon o osnovnih šolah ne bo zadovoljil in bo posebno Slovenija in njeno osnovno šolstvo hudo prizadeto z njim — v slabem smislu.

— Doklada šolskim upraviteljem, za opravljanje šolskih poslopij. Občinski svet v Ljubljani je sklenil na svoji zadnji seji, da se dvoli šolskim upraviteljem, ki upravljajo šolska poslopja, mesečna nagrada po 200 Din, počeni s šolskim letom 1927/28, plačilno koncem vsakega šolskega semestra za nazaj. — Opravljanje šolskega poslopja namreč ni dolžnost šolskega upravitelja, zato je posebna nagrada povsem upravičena.

— Funkcijske doklade šolskim upraviteljem je priznal že svoječasno občinski svet v Mariboru. Tamošnji upravitelji prejemajo 100 Din mesečno za opravljanje upraviteljskih poslov.

— Šolske upravitelje! Ne zabite nabaviti za šolske knjižnice knjige Mladinske Matice. Za mal denar 10 Din pomnožite svojo knjižnico na šoli kar za tri knjige, ki jih bo deca z veseljem čitala. Večje šole naj vzamejo več izvodov knjig Mladinske Matice za svoje šolske knjižnice!

— Jugoslavija — Avstrija. Ko sva bila s tov. P. o počitnicah na pokrajinski skupščini v Zagrebu, sva se seznanila pri tej priliki tudi s tovarišem iz južne Srbije. Med pogovorom ga vpraša tov. P.: »Tovariš ste Vi Srbijaneč?« »Ne, Jugosloven,« je bil kratak, a značilen njegov odgovor. »Ti si pa ptič,« sem si mislil. — Čez nekaj dni pridem v Maribor in kaj slišim. Tukaj poznajo še vedno dobro Stajerce, boljše še Kranjce, a najboljše pa Primorce. Tedaj sem si mislil: »Boga mi, kje pa so Jugosloveni!« — C. H.

— Številke govore. Pod tem naslovom je priobčil tov. »sk« v zadnji številki »Učit. Tov.« zanimive statistične podatke o zadnjem natečaju razpisanih mest v razmišljanje šolski upravi in učiteljstvu. Te številke so točno ogledalo razpoloženja med učiteljstvom v Mariborski oblasti v zadnjem času. Marsikateri tovariš, ki še ni izgubil čuta